

- Howard S. Becker, *Sosyal bilimcilerin yazma çilesi (Yazımın sosyal organizasyonu kuramı)*, Çev. Şerife Geniş, Ankara: Heretik Yayınları, 2013, 240 s.

Değerlendiren: Sedat Gencer*

R. Barthes için yazı “öncelikle biçimin ahlakı, yazarın kendi dilinin Doğa’sını yerleştirmeye karar verdiği toplumsal alanın seçimidir” ve bu seçim yazılan metnin kamusal iletişime, diyalog ve eleştiriye açık bir şekilde kurgulanmasıyla doğrudan bağlantılıdır. Bu açıdan yazar kendini ifade edebilme noktasında sorumlulukla kuşatılmış bir özgürlüğe sahiptir. Geleneksel ifade biçimleri yazar için yazma sürecini kolaylaştırır; ama iş kendi bireyselliğini ve sorumluluğunu vurgulamaya gelince devreye özgürlük girer: “Yazı işte bir özgürlükle bir anı arasındaki uzlaşmadır.” (Barthes, 1990, s. 22-23). Howard Becker sosyal bilimler alanında bu uzlaşımın imkânlarını araştırmakta ve yazabilmenin önündeki yapısal engelleri C. Wright Mills’ten ödünç aldığı “toplum bilimsel düşün yeteneği”¹ ile göstermek istemektedir.

H. Becker, 20. yüzyılın ikinci yarısında Batı sosyolojisinde etkili olmuş önemli bir isimdir. Asıl ününü 1963 yılında yayımlanan *Outsiders* ile elde etmesine rağmen marjinal gruplara yönelik ilgisi bütün bir üretim sürecinin ancak bir bölümünü oluşturur. Becker temel perspektifini değiştirmeden müzik, eğitim ve sanat sosyolojisi gibi farklı konularla literatüre katkı yapmıştır (Plummer, 2003, s. 22). Düşünsel gelişimi içinde Becker sosyolojik bakışını farklı okumalarla zenginleştirerek entelektüel bir profil oluşturmuş ve bu profili kendi marjinal duruşuyla daha ayrıksı hâle getirmiştir. Doktorasını aldıktan sonra yaklaşık 15 yıl “serseri araştırmacı” hayatı yaşadığını da bu minvalde belirtmek gerekir (Becker, 2013, s. 224). Becker, Chicago Okulu’nun felsefi pragmatizminin etkisiyle (Marshall, 1999, s. 96) toplum dışına itilmiş insanların sosyoloji disiplini içine katmış böylece ana akım sosyoloji geleneğini marjinalize ettiği gibi marjinal grupların da ana akımın çalışma konularına dâhil edilmesi sürecinde öncülük etmiş bir isimdir. Bu anlamda Becker ezilenlerin ve dışlananların yanında konumlanan bir sosyoloji yapma pratiğini olumlayarak disiplinin devrimci- dönüştürücü güç ve ününü sağlamlaştırmıştır (Abbott, 2006, s. 15-16). Ayrıca çalıştığı konularla sosyolojik perspektifi genişletirken aynı zamanda *Sociological Work: Method and Substance (1970)*, *Tricks of the Trade: How to Think about Your Research While You’re Doing It (1998)*, *Telling About Society (2007)* gibi eserleriyle kendi disiplinin epistemolojik meseleleri üzerine de mesai harcamıştır. Bu değerlendirmeye konu olan ve alanında bir klasik olarak kabul gören (Breese, 2010, s. 110) *Sosyal Bilimcilerin Yazma Çilesi* de bu zincirin önemli bir parçasıdır.²

Bu metninde Becker “akademik hayatın toplumsal organizasyonu” olarak formüle ettiği süreçlerin yazma edimi üzerinde etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Ona göre “İnsanların yazma biçimleri yazdıkları toplumsal kurumların içinden doğar.” (Becker, 2013, s. 9). Bu tarz yapısal bir perspektifi benimsemesi yazma sürecinde yaşanan sıkıntıları öznel

* Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Tarih Ana Bilim Dalı.
DOI: dx.doi.org/10.12658/human.society.4.8.D0082

1 Mills bu yeteneği şöyle tanımlar: «...kendi benliğimizdeki, kendi içsel yapımızdaki olguları toplumsal gerçeklikler (realities) açısından ve çok daha doğru bir şekilde değerlendirebilmemize yarayan belirli bir anlayış ve değerlendirme biçimidir.» (Mills, 1979, s. 27).

2 Becker, H. Molotch ile yaptığı bir söyleşide bu kitapların kendi kariyeri ve gelişimi açısından da belirli bir önemliliği ifade ettiğini ima eder (Molotch, 2012, s. 243).

ve nesnel nedenlerin etkileşiminde ele almak istemesinin sonucudur. Becker'a göre kişisel yetersizlik ya da eksiklikler yazma sürecindeki zorlukları tek başına açıklama gücüne sahip değildir. Dolayısıyla akademik örgütlenmenin dayattığı koşullara ve yarattığı imkânlarla dikkat çekmesi metni bu tarz kılavuz kitaplardan da ayırmaktadır (Biggart, 1987, s. 1548). Becker kendi sorgulamasını sosyoloji disiplini üzerinden geliştirmiştir. Bu açıdan metin, sosyologların dış dünya-dil-düşünce üçgeninde şekillenen kendilerini ifade etme kabiliyetleriyle yüzleşmeleri sürecine katkı yapması noktasında da önemsenmektedir (Erikson, 1986, s. 809). Fakat bu durum metnin sadece sosyoloji alanına yönelik olduğu anlamına gelmez. Aksine Becker'ın da ifade ettiği gibi kitap farklı sosyal bilim disiplinlerinden gelen insanların dikkatini çekmiştir (Becker, 2013, s. 14). Tek bir disiplinden kalkarak analizini geliştirmiş olsa da genel anlamda dile getirdiği yazma sürecine ait sıkıntılar ortaktır ve metnin tartışmaya açtığı bağlamın genişliğini göstermesi açısından ayrıca önemlidir.

Becker sosyoloji alanındaki kuramsallaştırmalara şüpheyle yaklaşırsa da (Becker, 1998, s. 4) çalışmasında yazma süreçleri ile kuramsal gelişim arasındaki ilişkiyi vurgulayarak sadece teknik bir düzeyde de kalmak istemez: "Tarz ve ifade sorunları daima içerik sorunlarını da barındırır. Kötü sosyolojik yazım, daha sonra belirteceğim üzere, disiplinin kuramsal sorunlarından ayrıtırılmaz." (Becker, 2013, s. 19). Bu noktada Becker, Tilly'nin de belirttiği gibi çoğu sosyal bilimcinin kötü yazdığı tespitinden hareket eder; ama bu konu hakkındaki şikâyet ve yakınmalara yenisini eklemeyen ve daha da önemlisi yetkin metin örnekleri öne sürmekten de kaçınarak kendi yazma deneyimini ortaya koyar (Tilly, 1986, s. 548). Böylece Becker her araştırmacının belirli bir düzeyde yazma eylemini yetkinlikle gerçekleştirebileceği inancını dile getirir.

Becker otobiyografik bir anlatımı özellikle seçmiştir. Bu durum yazma ve yayımlama süreçlerinin çetrefilliliğini kendi deneyimleriyle anlatma isteğinin sonucudur. Metnin kendi muhatabını etkileme gücü de tam buradan kaynaklanır. Ders veren, öğrenci yetiştiren ve pek çok makale, kitap yazmış deneyimli bir akademisyen olarak Becker yazabilmenin somut koşulları üzerinde durarak yol gösterici olmayı seçmiştir. Bu metnin yazımına giden süreç lisansüstü öğrencilerine verdiği yazma seminerleriyle başlamış ve kitabın iki bölümü de meslektaşlarının (*Persona ve Otorite* Rosanna Hertz; *Risk* ise Pamela Richards tarafından) katkılarıyla oluşturulmuştur. Bu anlamda Becker'ın metni, eleştiri-diyalog etkileşiminin yazma süreçleri üzerindeki olumlu etkisine de somut örnek teşkil etmiştir. Kitap, son söz dışında bırakılırsa dokuz bölüm hâlinde tanzim edilmiş (1- *Lisansüstü Öğrencileri İçin Temel İngilizce*, 2- *Persona ve Otorite*, 3- *Tek Doğru Yol*, 4- *Kulağına Göre Düzeltme*, 5- *Bir Profesyonel Gibi Yazmayı Öğrenmek*, 6- *Risk*, 7- *Yaptığın İş Görücüye Çıkarmak*, 8- *Literatür Karşısında Dehşete Düşmek*, 9- *Bilgisayarla Yazmak*) ve bu bölümler taslak hâlinde görücüye çıktığı son anına kadar bir akademik metnin bütün yazım ve yayımlama süreçlerine ayrılmıştır. Bu bölümler yazma eylemi içindeki araştırmacının işini kolaylaştıracak en azından yaptığı işin ne olduğuna dair farkındalık yaratacak soru, tespit ve somut çözüm önerileri içermektedir. Becker akademik bir metni yazmaya başlarken "ne söyleyeceğimizi nasıl organize edebileceğimizi" şeklinde formüleştirdiği bir soruyu cevaplayabilme arayışı içindedir.

Becker için temel çıkış noktası akademik örgütlenmenin işleyişinin ifşası üzerine kuruludur. Ona göre araştırma-yazma süreçlerindeki sıkıntılarının kökeninde lisans döneminde öğrencinin yazmayı bir süreç olarak kavrayamamış olması yatmaktadır. Hoca-öğrenci ilişkisi geçerli not almaya ve sınıf geçmeye dayalı bir ilişkidir ve öğrencinin okuduğu kitapların nasıl kota-

rıldığı hakkında açık bir fikri yoktur. Hoca bu süreçte öğrencinin gözünde üretimde bulunan değil bilgi aktaran bir insandır. Bu durumu ağırlaştırın diğer bir sebep akademisyenin kendi üretim koşulları üzerinde kafa yorma isteksizliğidir. Eğitim-öğretim süreçleri bir hiyerarşi içinde kurumsallaşır ve bu hiyerarşi doğal olarak bir paylaşım, eleştiri ve kamusallık değil otorite ima eder.

Akademik, yükselme ve terfi koşullarını standart hâle getirerek biçimsellik tesis etmesi, yazma eyleminin özgürlüğünü kısıtlar. Bu durumda var olan biçim bilginin nasıl üretilip, ifade edileceğini de belirlemiştir. Dolayısıyla öğrencinin “havalı yazarak” ya da “karmaşık cümleler” kurarak var olan akademik üslubu taklit etmesi, ne söylendiğini ikinci plana atar. Becker’a göre “dilimiz, sahip olmak ve hissetmek istediğimiz itibar için çaba gösterir.” (Becker, 2013, s. 59). Dil bu anlamda Barthes’ın işaret ettiği gibi bir özgürleşme ve toplumsallaşma edimi ve alanı değildir; daha çok statü kuran-süreç gizleyen bir araç olarak işlevselleşir.

Becker için yazma düşünmenin bir parçasıdır ve aynı zamanda araştırma sürecine dâhildir. Becker ortaya koyduğu önerilerle araştırmacının kendisini açık ve net olarak ifade etmesinin gerekliliğini vurgular. Bu bir bakıma yazma sürecini normalleştirme-demistifiye etme çabası olarak da değerlendirilebilir. Becker’a göre araştırmacı için amaç bir baş yapıt yaratmak değil, argümanları ve vardığı sonuçlar anlaşılabilir olan bir metin ortaya çıkarmaktır. Bu anlamda araştırmacının temel sorumluluğu ne söylemek istediğinin sınırlarını çizilebilir böylece bir anlamda metninde neyi dışarıda bırakacağını da belirleyebilecek bir ölçü geliştirebilmektir (Becker, 2013, s. 125, 173). Bu yolda yöntem ise metni eleştiriler ışığında tekrar ama tekrar yazmaktır. Becker bu anlamda araştırmacıya metnin sınırlarını, sürekli yazarak, düzelterek daraltmanın yolunu gösterir. Bu bir standart kurma girişimi olarak görülebilse de Becker bunu gerçekleştirilenin tek bir doğru yolu olmadığını özellikle vurgular. Her araştırmacı yazarak kendi ifade tarzını bulacak ve bu süreçte gerekirse akademik dil, üslup ve retoriğin uzlaşımlarıyla oynayabilecektir. Araştırmacının kendi yazdığına dikkat kesilmesi, var olan biçim ve retoriği kendi amaçları doğrultusunda kullanmasına engel olmadığı gibi tıkanıp yerde bunları aşması için de yol gösterici olacaktır. Becker deneyimlerini ortaya koyarak yazan kişiye kendi çözümünü bulmasında yardımcı olmayı hedeflediği gibi daha temelde metnin felsefi sorumluluğunu yüklenmiş, akademik, kamusal eleştiri ve paylaşım açık olma hasletlerini içselleştirmiş bir akademik “persona”ya vurgu yapar. Bu bağlamda yazmak kendi bireyselliğini ifade edecek bir toplumsal alan yaratabilmek anlamına gelir.

Becker bu anlamda akademik örgütlenmenin ve dolayısıyla yazmanın koşullarını ifşa ederek “yazma çilesi”ni biraz olsun hafifletmek istese de Türkçe baskıya yazdığı takdim ve 2007 yılında kitabın ikinci baskısına yazdığı sonsöz de yazma faaliyetinin bir ehlileştirilme süreci içine girdiğini de belirtmiştir (Metin ilk kez 1986 yılında yayımlanmış, 2007 yılında ikinci baskısını yapmış ve Türkçeye de 2013 yılında çevrilmiştir). Becker’a göre yayın yapma, “en güncel araştırma ve düşünce biçimlerinden haberdar etme” gibi temel işlevlerinden giderek uzaklaşmış; kadro ve terfi almak gibi maddi kaygıların uzantısında niceliksel bir bağlamda değerlendirilir olmuştur. Birinci sınıf dergilerde -ve özellikle İngilizce- yazmak ve uluslararası indekslerde taranabilmek, akademik ölçütleri yeniden tanımlamış ve böylece metin içeriği ile değil aldığı atıf sayısı ile değer kazanmaya başlamış sonuçta bilgi üretiminin piyasa koşullarına eklenmesi yazma etkinliğini bir prosedüre indirgemıştır (Becker, 2013, s. 11, 225). Araştırmacı neden, nasıl yazdığı gibi epistemolojik sorulardan çok yayımlatma ve puan alma dertleriyle uğraşır hâle gelmiştir. Bu, yazının ehlileşerek ona asıl işlevini kazandıracak

toplumsal zemini kaybetmesi anlamına gelir ki bu bir ölçüde biçimsel olanda bile ahlaki problemin önemsenmediğini gösterir.

Nihayetinde Becker'ın akademik hayatın gidişatı hakkında 20 yıl sonra ortaya koyduğu karamsar tablo Türkiye örneğinde daha yakıcı sorunların varlığına işaret ederek önemli bir işlevi de yerine getirmektedir. Becker'ın sorduğu soruların Türkiye'de sosyal bilimler alanındaki akademik örgütlenmenin ne durumda olduğuna dair yerel soruları tetikleyip tetikle-meyeceği hususu önemlidir. Sonuçta, Becker'ın kitabı yaklaşık 25 yıllık bir gecikme ile de olsa Türkçeye kazandırılması, 'yazma çilesi'nin ehlileştirilip ehlileştiril(e)mediği sorunsalının tartışılmasını akademiye dayatmaktadır.

Kaynakça

- Abbott, J. R. (2006). Critical sociologies and resentment: The examples of C. Wright Mills and Howard Becker. *The American Sociologist*, 37(3), 15-30.
- Barthes, R. (1990). *Yazı ve yorum* (hzl. ve Çev. T. Yücel). İstanbul: Metis Yayınları.
- Becker, H. (1963). *Outsiders: Studies in the sociology of deviance*. New York: The Free Press.
- Becker, H. (1998). *Tricks of the trade how to think about your research while you are doing it*. Chicago: University Of Chicago Press.
- Biggart, N. W. (1987). Writing for social scientists: How to start and finish your thesis, book, or article by Howard S. Becker, Pamela Richards (Review). *American Journal of Sociology*, 92(6), 1548-1550.
- Breese, J. R. (2010). Writing for social scientists: How to start and finish your thesis, book, or article (2nd ed.) by Howard S. Becker (Review). *Journal of Applied Social Science*, 4(1), 110-111.
- Erikson, K. (1986). The sociologist's hand writing for social scientists: How to start and finish your thesis, book, or article by Howard S. Becker (Review). *Contemporary Sociology*, 15(6), 808-811.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü* (Çev. O. Akınhay & D. Kömürçü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mills, C. W. (1979). *Toplum bilimsel düşün* (Çev. Ü. Oskay). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Molotch, H. (2012). Howard S. Becker, interviewed by Harvey Molotch. *Public Culture*, 24(3), 421-443.
- Plummer, K. (2003). Continuity and change in Howard S. Becker's work: An interview with Howard S. Becker. *Sociological Perspectives*, 46(1), 21-39.
- Tilly, C. (1986). Writing wrongs in sociology writing for social scientists. How to start and finish your thesis, book, or article by Howard S. Becker. *Sociological Forum*, 1(3), 543-552.